

GERGEN, Thomas (2000): *Sprachengesetzgebung in Katalonien. Die Debatte um die “Llei de Política Lingüística” vom 7. Januar 1998* (Legislació lingüística a Catalunya. El debat sobre la “La Llei de Política Lingüística” del 7 de gener de 1998). Beihefte zur Zeitschrift für Romanische Philologie. Volum 302. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, p.192.

Vet aquí uns quants titulars (simplificadors per definició) per descriure la situació sociolingüística a Catalunya. El català, llengua més estesa en els àmbits que depenen de l’administració pública (llevat de la que depèn directament de Madrid), i el castellà, llengua més estesa en l’administració de justícia, en l’administració depenent de l’Estat central i en els sectors econòmics privats, cada vegada més dominants en el món del treball. I entremig, una certa estabilitat entre les dues llengües en els usos privats i espontanis, que qualsevol innovació (noves elits o classes mitjanes, noves migracions extraeuropees, per exemple), sol fer decantar cap al castellà. Aquesta és la descripció simple i en cinc minuts, que vaig presentar de la situació sociolingüística a Catalunya en el *Referat* (presentació oral) quan m’ensenyaven alemany en un curs intensiu a Munich. Ara, quan gràcies a aquella excel·lent mestra, Ingrid, del Goethe Institut, he pogut llegir aquest llibre, m’ado no que aquella meua exposició no anava tan lluny d’osques.

1. *El contingut*. Aquest volum de Thomas Gergen és la versió publicada de la tesi doctoral de l’autor “defensada” a la universitat de Marburg i s’adreça per tant a destinataris de la cleda o món acadèmics de parla alemanya. El llibre té dues grans parts.

La primera part, intitulada ‘Les arrels del debat lingüístic’, dóna en solament 42 pàgines un resum, arriscat i amb els ulls crítics d’un observador estranger, (p. 2) dels precedents i els contextos en què s’ha donat el debat previ a l’aprovació de la Llei de Política Lingüística de 1998, per part del Parlament de Catalunya. Gergen tracta així dels aspectes següents: (1) el conflicte lingüístic i la distinció entre els conceptes de llengua oficial i de llengua pròpia —que en alemany anomena *Landesprache*—; (2) la relació històrica entre el castellà i el català, des de (2.1) la codificació del català medieval fins al (2.12) Fòrum Barcelona 2004, tan aigualit pels uns i els altres, passant pel desenvolupament del catalanisme polític del segle XIX ençà i per (2.11) la Llei de Normalització Lingüística de Catalunya del 1983; (3) l’estatus de cooficialitat de les dues llengües —observem que no parla de doble oficialitat, com fan diversos juristes catalans—; (4) el català com a llengua oficial; (5) el català com a llengua pròpia, amb un èmfasi en (5.8.1) la insuficient lleialtat lingüística a bona part dels països de llengua catalana i en (5.8.2) els riscos de fragmentació de la llengua a València, i (6) el conflicte en la legislació i en la pràctica de la normalització en els camps culturals, comunicatius i educatius.

La segona part, més extensa (110 pàgines), se centra en el nucli de la investigació: el procés complex d’elaboració de la Llei lingüística del 1998, l’únic cas de segona llei de política lingüística en els territoris espanyols amb llengua pròpia no castellana, la qual es preparà i aprovà sense el consens que s’assolí en la primera llei, del 1983. En el Parlament el Partido Popular, aleshores *Alianza Popular*, no hi tenia ni tan sols representació, mentre que el 2000 n’ha esdevingut la tercera força, amb capacitat de control sobre el govern. Els subapartats, amb continguts força heterogenis, són els següents:

(1) En el primer subapartat es descriu el rerefons immediat de la Llei lingüística, és a dir, el debat arran de la celebració de Sant Jordi l'abril del 1997 en què diversos grups —des de part dels bisbes catalans fins a la Plataforma per la Llengua o l'Associació per les Bases de Manresa— criticaren la manca de polítiques per esvair la fragilitat social de la llengua catalana i, per tant, suggeriren que calia reformar la llei del 83 o fer-ne una de nova;

(2) El segon subapartat ressegueix la recerca d'un nou marc legal, amb la posició dels partits i coalicions parlamentaris (PP, PSC(PSC-PSOE), CiU, ERC i PI), particularment respecte a la proposta (2.3) de llei inicial de la coalició en el govern, Convergència i Unió, els quals s'hi havia compromès ja en el programa electoral;

(3) El tercer subapartat passa revista a les campanyes a favor i en contra de la nova llei (o d'una nova etapa en la política de normalització). Com en un calaix de sastre, el lector és informat del manifest (d'una minoria, val a dir) de notaris catalanitzadors, entre d'altres manifestacions de grups o iniciatives en pro de la llengua catalana (la nova versió en català de *El Periódico* i *Segre*, campanyes pel cinema o l'euro en català, vegeu 3.7, 3.9 i 3.11 respectivament), o del discurs manipulador de grups anticatalanistes que volen deslegitimar la política de catalanització, arribant a atribuir-li objectius de neteja ètnica (vegeu 3.14). Em sembla massa dispers tractar també novament (ja ho havia fet a la primera part) dels problemes de fragmentació del domini lingüístic (3.5 i 3.6). Potser, en lloc de tanta profusió de dades no filtrades, que poden arribar a desenfocar la visió del lector, hauria estat convenient que el propi autor hagués donat al lector una interpretació pròpia de la situació sociolingüística catalana. La nova Llei no era res més que un intent d'un substat o govern regional, de posar al dia una llei anterior i compensar un marc polític i social, en conjunt, més desfavorable al català.

Els cinc subapartats de l'apartat 4 presenten diversos problemes legals i polítics que traspueixen en el debat públic i partidista entorn de la Llei. En són bons exemples la qüestió dels drets i deures lingüístics dels ciutadans assenyalats en el preàmbul (4.1), (4.2) la llengua en l'administració de justícia, (4.3) les quotes i les sancions en la Llei en laboració, (4.4) el dilema entre la "llibertat" de les forces del mercat, d'una banda, i la intervenció pública a favor del català, d'una altra, que es concretava, posem per cas, en la proposta de regular el principi de disponibilitat lingüística, que en el redactat definitiu s'aigualliria fins a no voler dir quasi res i, finalment (4.5), el debat sobre la regulació dels drets lingüístics dels consumidors, en el Regne d'Espanya o a la Unió Europea.

En la cinquena i darrera part ('La Llei de Política lingüística; el desenvolupament d'una llei definitiva'), l'autor descriu les giragonses, ambigüitats i pactes que portaren a l'aprovació del redactat definitiu de la Llei, i a l'abandó de moltes propostes importants de l'esborrany inicial de CiU. Se'n detallen doncs (5.1) les principals modificacions de la proposta inicial; (5.2) els motius declarats; (5.3) les crítiques als presumptes excessos (PP i PSC (PSC-PSOE)), les insuficiències de la proposta (ERC, IC-V, PI) i els canvis i concessions de CiU. Especialment interessants són (5.4) els arguments reticents o furibundament contraris de part de l'empresariat (català o no, o això ja no té cap importància?), i (5.10) els dictàmens del Consell Consultiu de la Generalitat, passa prèvia a la votació definitiva. Aquest cinquè apartat es clou amb les argumentacions finals dels grups polítics i socials principals i amb la votació final de la Llei, en què, per raons ben distintes, ERC i PP van coincidir a oposar-s'hi (vegeu 5.11). L'obra es tanca amb una exposició dels resultats finals del treball (pp. 159-166) i es completa amb una llista d'acrònims, que faciliten la comprensió del text al lector de llengua alemanya, la bibliografia (el lector català hi descobrirà algunes obres sobre la llengua catalana molt desconegudes), un resum en francès i el text íntegre de la Llei, exclusivament en català.

2. *La valoració.* L'autor, tal com correspon a una recerca doctoral, es distancia del que estudia. Aquest distanciament no hauria d'equivaler al menysteniment d'alguns aspectes dels can-

vis en el context sociolingüístic del 1983 al 1998, que no s'analitzen prou bé, en la meua opinió, per tal que el lector pugui avaluar-los *comme il faut*. Aquests canvis afecten quatre sectors responsables principals de la paràlisi del procés de difusió del català (vegeu Boix 2000): *a*) els sectors econòmics, *b*) els sectors informatius i intel·lectuals, *c*) els sectors militants, i *d*) els partits polítics.

a) Els sectors econòmics. En la societat catalana en el període 83-98 ha augmentat extraordinàriament la força dels mecanismes i mentalitats capitalistes, amb la consegüent mercantilització de la cultura, el domini del mercat comunicatiu per certs grups de pressió (televvisions privades i grans diaris) i la globalització imparabile dels capitals (no pas de la gent, recordem-ho sempre), que amb prou feines deixa respirar els grups culturals 'petits'. Aquells grups volen, d'acord amb la llei universal de la recerca del màxim benefici, el mínim intervencionisme (tampoc en el camp lingüístic, per tant), la qual cosa afavoreix el grup i la llengua dominants: el castellà. Les elits socials catalanes (membres de l'alta burgesia, directius, empresaris) han estat en part castellanitzats i són pusil·lanimes, reticents o opositors de la política catalanitzadora. Les excuses de mal pagador que addueixen els empresaris als requisits de les propostes de la Llei (es neguen a l'etiquetatge en català i a la disponibilitat lingüística del personal que atén el públic o bé adduint problemes de logística que em semblen sobredimensionats (p. 96) o bé agafant-se a preteses dificultats de comprensió dels consumidors, que serien de bon resoldre sense haver d'eliminar el català), manifesten una manca evident de lleialtat lingüística en el cas d'empreses amb control o participació catalana i, fins i tot, de veritable hipocresia o cinisme. Gergen ha triat algunes floretes d'aquesta oposició frontal de l'empresariat a la catalanització perquè el lector pugui fer un tast del seu "mediocre nivell" argumentatiu, si se'm permet un *understatement*.

(1) La Confederació d'Indústries Agroalimentàries de la Unió Europea, que arribà a afirmar que era "impossible fer un etiquetatge selectiu en català o en una altra llengua en el moment de la distribució" (p. 96).

(2) L'Associació de Fabricants de Productes Farmacèutics (amb un gran pes dels catalans), que temia que els prospectes multilingües dels medicaments, en farien tan difícil la lectura que podrien portar a errors (com s'ho fan a Suïssa o a Bèlgica, per cert?) (p. 118)

(3) La "Asociación Española de Fabricantes de Aparatos Electrodomésticos", que finalment argumentava barroerament (o potser amb un toc de sinceritat) que calia l'homogeneïtzació per a l'eficiència: "Quan la indústria camina cada cop més a la globalització de mercats, tot el que sigui demanar que es facin especificats concretes perjudica econòmicament perquè augmenta els costos" (p. 118).

En resum: el català fa nosa i el pragmatisme dels mercaders afavoreix la llengua més rendible. L'escenificació d'aquesta ideologia es donà amb la retirada, per la porta del darrera, del Decret del cinema (aprovat el 8-IX-1998), una mesura derivada de la Llei que volia assegurar un tímid 25 % d'oferta de cine en català, proposta que caigué derrotada davant la pressió màxima de les multinacionals nordamericanes i de les seves sucursals de distribució en terres catalanes.

b) Els sectors informatius i intel·lectuals. Davant d'aquesta oposició empresarial a la catalanització diaris i mitjans de comunicació molt influents no sols no s'hi oposaren sinó que s'hi afegiren. Hi hagué una "presentació interessada (de la proposta de Llei, i després de la Llei) com una interferència en un procés natural, que augmenta la pressió contra els castellanoparlants, genera conflicte entre drets individuals, amenaça la convivència... "(...)" A diferència, però, de la polèmica de fa uns anys, dirigida i administrada per la premsa de Madrid, ara és a la premsa de Barcelona on s'associa la nova iniciativa legislativa amb conceptes indesitjables i generadors de desprestigi: imposició, obligació, sancions" (Barbeta, 1997). La política catalanitzadora juga a la defensiva. Malgrat que fa poc (1.IX.2000) la mateixa editorial de *La Vanguardia*, el diari tradicionalment acomodatiu amb els poders de torn, sentenciava que a Catalunya "Si algo resulta obvio es que el cas-

tellano no sólo no ha retrocedido, sino que su preponderancia social es clara”, el mateix diari rebutjava l'intervencionisme en política lingüística, tal com ha fet des de fa anys (vegeu-ne l'editorial del 24.VI.92 a Boix i Vila (1998)). La preponderància del castellà no és doncs sols de fet sinó en el discurs públic mediàtic majoritari. Els defensors del castellà, fins i tot arriben a fer humils (innocents?) pintades a les parets per fer-hi exercicis de victimisme, tot amagant que “hi ha molts més recursos, molts més mitjans i molt més sofisticats i dominants, de què disposen en la mateixa direcció” (Villatoro 2000), des de les tertúlies radiofòniques, articles i llibres de tota mena, fins a la complicitat de tot un Estat, i la de molts catalans. Com denunciava Fernández (2000) els opositors al català al català s'han emmascarat de grans adllaters del mestissatge, escamotejant que en la confrontació la llengua catalana i la castellana juguen una partida amb les cartes marcades a favor de la segona (el mercat comunicatiu va sobretot al seu favor). Aquesta situació de desavantatge de la llengua catalana, que *La Vanguardia*, no la té prou en compte Gergen i aquest oblit pot portar al lector a interpretacions esbiaixades de la situació.

c) *Els sectors militants catalanistes.* El pitjor de tot plegat és que, davant d'aquesta oposició empresarial, catalana, espanyola i europea i tot, enfront de la política catalanitzadora, la narració del procés legislatiu i de discussió pública de la Llei que fa Gergen mostra una feble i ineficient presió dels consumidors/ciudadans (mal organitzats en veritables minifundis) de Catalunya per fer valer els seus drets lingüístics al seu propi país, i, per tant, condemnats, com el seu govern, a patir d'impotència. La cultura de deixar les coses en mans de l'administració (teòricament aliada) i de les subvencions, ha fallat també (Domínguez i Branchadell 1998, 196).

d) *Els partits polítics.* Aquesta feblesa de la lleialtat lingüística del país (començant, repetim-ho pels seus dirigents), explica el deixatament i l'ambigüïtat de la Llei del 1998, que no representa un gran salt respecte a l'anterior. Gergen sap mostrar l'ambivalència dels socialistes, un partit clau que des de la seva fundació tem la divisió dels seus militants i sobretot dels seus electors entre “castellans” i “catalans” i que va modificar la Llei a la baixa, eliminant-ne l'exigència de disponibilitat lingüística en l'atenció als clients, de tal manera que de fet impedeixen que els clients catalanoparlants puguin assegurar d'ésser atesos en la seva. Gergen, però, no posa en evidència la incoherència del PP —o coherència, si pensem solament en els rèdits electorals que han obtingut els darrers anys a Catalunya, i en l'espanyolisme tradicional que respira—, que de boquilla exalta el liberalisme en temes lingüístics i de l'altra no fa res per al plurilingüïme real de la població (vegeu p. 88, 108, 134 o la nota 150) o per a una mínima simetria en el tractament legal del castellà (exigit com a deure de coneixement per la Constitució Espanyola) mentre que del català, a tot estirar, s'exigeix el deure moral de conèixer-lo.

La metodologia que ha seguit l'autor explica aquestes mancances que acabo d'esmentar. Gergen es basa ara i adés en declaracions i versions periodístiques (*La Vanguardia*, *El País*, *Avui*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, etc...), i aquestes són un filtre, selector i configurador del que passa, no pas un reflex, com és prou conegut. Són filtres que callen molt i molt. O fins i tot menteixen molt. Per què no haver recorregut, a més a més d'aquestes fonts periodístiques secundàries, a les transcripcions de les discussions en ponència al Parlament de Catalunya, o a entrevistes als principals portaveus de partits o organitzacions, que és on es “ven” la política lingüística de cara a l'opinió pública? (vegeu l'“Informe... 1999” del Govern de la Generalitat, per exemple). En aquesta orientació, hauria estat útil mostrar com els canvis d'opinió i les votacions dels representants dels partits es relacionen amb la composició etnicolingüística dels seus quadres i militants o per raons conjunturals de qualsevol mena. Des de les ciències polítiques, per exemple, Jordi Argelaguet ha resseguit molt bé el mercadeig partidista en la política lingüística en dues ocasions: d'una banda en la tesi de l'any 1996, presentada a la Universitat Autònoma de Barcelona, *L'impacte de la política lingüística de la generalitat de Catalunya en l'ensenyament obligatori* (versió publicada el 1999), que mostrà les indefinicions i inseguretats dels partits polítics en l'elaboració de la Llei anterior del

1983, des del punt de vista de les ciències polítiques; de l'altra, i més breument, en el debat de la Llei del 1998 (Argelaguet 1998).

El seguiment que fa Gergen del procés de l'elaboració de la Llei del 1998, permet comprovar aquesta tebior i inseguretat profunda de molts sectors catalans en temes de política lingüística. Permet veure el bosc i no perdre'ns en els arbres, com correm risc de fer els que vivim immersos en el cada dia de la societat catalana i els seus usos lingüístics. La feina de Gergen és, per tant, d'agrair. El rigor formal en les citacions, en general, és molt alt i a tot estirar, manquen algunes indicacions de fonts en què abeuca l'investigador. Em pregunto, si no hauria calgut més traduccions de les citacions per al lector alemany, que ha de conèixer molt bé el castellà per valorar la ironia demagògica de l'eurodiputat del PP, Vidal-Quadras, quan juga a piròman social en castellà (p. 108). La síntesi històrica (agosarada, com ja hem dit abans) també és correcta en les grans línies. Només ens permetem recordar alguns aspectes, dubtosos possiblement perquè no ha triat prou bé de la munió de dades de què disposava.

D'una banda hi ha punts mínims que demanen retocs incidentals. La citació d'unes declaracions del partit Unió Valenciana hauria de fer-se seguint alguna de les ortografies secessionistes que propugna (p.8); el Decret de Nova Planta no representa una aturada absoluta de l'ús escrit de la llengua catalana, com demostra la continuïtat en els usos notarial fins al s.xix (p.13); Gegner fa un *zoom* interessant en la mentalitat de dirigents catalans a la frontissa dels s.xviii i xix, que propugnen una distribució funcional i simbòlica entre el català i el castellà, i sembla insinuar que aquesta mentalitat no excloent seria l'apropiada per a un arranjament (*Ausgleich*) entre totes dues llengües; suposem que els cognoms dels col·laboradors de *L'Avenç*, Fabre i Cases, corresponen a Pompeu Fabra i a Joaquim Casas-Carbó (p. 17); Alejandro Lerroux no fou cap de govern del 1933 al 1945 (deu ser 1935) (p. 148). D'altra banda hi ha desequilibris temàtics que tenen més importància. L'autor retrata amb pocs matisos, injustament i tot, la posició de l'Església en relació amb la llengua catalana. Mentre l'autor no destaca el paper capdavanter de l'Església en l'ús públic del català (p. 30), molt abans que es restaurés la monarquia el 1975, tampoc sembla gens ajustat atribuir una pastoral pro-català a la Teologia de l'Alliberament (p. 68). En canvi, Gergen no recorda el paper de consens i unificador que tingué l'Església catalana des dels anys seixanta i durant la transició després de la dictadura franquista, tal com comprova una tesi doctoral recent de Joan Costa, similar —*mutatis mutandis*— al del PSUC. La crisi o davallada d'ambdues institucions, tant de l'Església com dels comunistes catalans, ha facilitat que també s'hagi desinflat aquella voluntat de fer "un sol poble" dels dos principals grups lingüístics que viuen a Catalunya, que semblava animar bona part dels ciutadans en la transició postfranquista.

CONCLUSIONS

De la descripció del procés d'elaboració de la Llei de Política Lingüística de 1998, de Thomas Gergen, tan rica com és, el lector podrà arribar a moltes conclusions i hipòtesis sobre la situació sociolingüística catalana. Un servidor en tria tres:

a) *En el debat sobre la llei de política lingüística del 1998, han tingut la iniciativa certes elits econòmiques, socials i de partit anticatalanistes o acatalanistes.* Davant d'aquest protagonisme, és palpable la manca de mobilitzacions catalanistes alternatives, prou duradores i cohesionades (Estradé 1998, 25) com per desemmascar la manipulació del debat lingüístic. Rere el laberint aparent de declaracions de premsa dels dirigents polítics s'amaga "una confessió de cara enfora [*Lippenbekenntnis*] de polítics perplexos i insegurs que temien un conflicte generalitzat sobre els drets lingüístics" (p. 113). Aquesta inseguretat i perplexitat són també les de la societat catalana en conjunt, començant pels seus principals responsables, els dirigents econòmics i socials, no exclusivament els polítics.

b) *El debat sobre la política lingüística ha estat de molt baix nivell intel·lectual, probablement perquè el debat polític de costum ja és de molt baixa volada.*

— Constantment s'han repetit llocs comuns (“la llengua no és problema”, “no hi ha conflicte”, “volem flexibilitat en la reglamentació”, “hi ha d’haver /no hi ha d’haver sancions” sense que pràcticament ningú sabés o gosés dir quins efectes tenien les alternatives en joc.

— La incomunicació entre el discurs sociolingüístic acadèmic (en pro de la igualtat i dignitat de (tots) els grups culturals i lingüístics) i el simplisme igualitarista dels empresaris, que confonen l'*equality* amb la *sameness*, es fa evident i greu, especialment en una societat indiferent per la política (per la política lingüística, potser encara més), com exposava tan bé Josep Ramoneda (1999) fa ben poc... Certament no tenim encara una teoria de la política lingüística (Branchadell 1998, 5) però sí que disposem de tipologies de les regulacions polítiques del multilingüisme de les poblacions. De totes aquestes, poques han traslluït en aquest debat previ a l'aparició de la Llei. Ben al contrari: en aquest debat no s'han diferenciat i fet veure a la població interessada algunes distincions conceptuals que la sociolingüística catalana ja havia primfilat des d'anys i panys (Bastardas 1998, 20-21): (1) entre l'ús del castellà a causa de la situació històrica de subordinació i a causa de la presència de població de velles i noves migracions de tota mena; (2) entre les comunicacions institucionalitzades dels parlants com a membres d'organitzacions i les comunicacions interpersonals privades, i (3) entre el bilingüisme oficial i el dels individus. Ja posats a no fer pedagogia sociolingüística, en aquest debat s'ha oblidat de reivindicar la tradició integradora i antietnicista, tan positiva fins ara, que ha caracteritzat la política lingüística a Catalunya: no s'ha volgut segregar ni dividir, ni tan sols fixar (en línies escolars, en usos lingüístics molt diferents, en associacions) res en funció de la diversitat etnolingüística de base de la societat. Aquest oblit o desarmament ideològic no permet refutar les pressions de representants del PP, o dels grups militants anticatalanitzadors, que, en la pràctica, volen impermeabilitzar-se davant la llengua i cultura catalanes.

— Sobretot no hi ha una impugnació de la política desreguladora, fins i tot en política cultural. L'*adoració* envers la mà negra del mercat fa oblidar que aquest és eficaç per distribuir béns i serveis, però no per a administrar i fer respectar drets i deures culturals com els lingüístics.

c) *Els futurs de la legislació lingüística catalana són (és clar) oberts i molt dinàmics.* Ger-gen, en el darrer paràgraf del text (p. 166) creu que la Llei del 1998 té una data de venciment ben pròxima, perquè no va satisfer ningú dels qui la feren. Quan se'n faci una de nova, o quan s'hagi d'aplicar, la pressió de sectors catalanitzadors de les associacions de base (de consumidors, de veïns, de sindicats) és imprescindible si no volem veure recular l'ús de la llengua catalana en els sectors nous i innovadors de l'economia, que és on volia incidir precisament el legislador. Els governs o hi són contraris o es troben perplexos i confusos. S'hi ha de comptar, però no n'hi ha prou. Com escrivia càusticament el meu homònim amb pseudònim (Boix 1999, 226), ara ens les hem de tenir amb els predicadors, sovint amb llengua farisaica, que proclamen la bondat universal d'un fals mestissatge, i “la unidad de destino y de mercado en lo universal”, o amb simples mercaders que volen fer calaix i prou, i la resta (qualsevol regulació) els fa nosa. Aquests mercaders fan política però sembla que no en facin, amb la qual cosa no es desacrediten per tenir males companyies (tot el que és *polític*, és mal vist... per molta gent, com en els millors temps del règim anterior). Un dels distribuïdors cinematogràfics que va interposar un recurs contra el decret de la Generalitat de Catalunya que establia quotes lingüístiques en el cinema (al qual es va apuntar *Convivència(?) Cívica(?) Catalana* perquè el 75 % d'oferta màxima en castellà podia discriminar algun castellano-parlant), assimilava la política a l'economia, quan defensava el seu capteniment: “no és cap tema lingüístic ni centralista, sinó econòmic” (*Avui* 22-I-1999). No era política que les multinacionales imposessin la seva voluntat al govern català i aquest acabés derogant el seu decret del cinema (maig del 2000), a canvi d'un plat de lleties i de bones paraules? No era polític que les mateixes

multinacionals rebutgessin doblar al català grans films d'èxit segur com *Titànic*, malgrat que els catalans (a més de passar per taquilla religiosament) els en subvencionéssim el doblatge? No era polític que el govern central no intervingués per a res en l'assumpte, o que no s'aconseguís boicotejar o fer campanyes significatives contra tanta submissió? No era polític que, una vegada acabada la tempesta i una vegada dimitit el Conseller de Cultura Pujals, un dia qualsevol (8-III-2000) a Barcelona sols un 7 % de les pel·lícules i en sols un 3 % de les sales es pogués veure cinema en català? (*Avui* 8-III-2000).

Branchadell (1999) en una valoració sobre un any d'aplicació de la Llei, que complementa l'obra de Gergen constata que hi ha una demanda poc potent d'impuls del català. La tebiesa i ambigüitat d'aquesta llei, si no té un impuls al darrera, afavoreix la consolidació de la castellanització. Aquesta poca demanda, contrasta amb l'altra constatació que fa el mateix Branchadell: el català continua tenint una posició subordinada a l'Administració de l'Estat a Catalunya, a l'Administració Central, i sobretot en el món empresarial i del treball. La conclusió de Branchadell (significativament una pregunta) és eloqüent: "si la Llei I/1998, que va costar tants esforços polítics, no ha servit per superar aquests problemes bàsics, quina llei els superarà?" (p. 67).

Mentrestant, mentre hi rumiem, obres com aquesta permeten resumir i entendre amb una certa perspectiva quin és l'estat de la política lingüística que es legisla al Parlament de. Convé doncs agrair el rigor i minuciositat del treball de Thomas Gergen. I el que és el mateix: agrair la feina de la romanística germànica, que continua estudiant aspectes crucials de la nostra política cultural... Animo, per tant, l'autor, que tradueix i faci arribar la seva recerca al públic català que, en general, no coneix l'alemany. Aquesta traducció no és només necessària perquè hi hagi un debat acadèmic enriquidor, sinó també perquè sigui útil socialment: que en els fets i en els discursos (el debat mediàtic) el catalanisme pugui respondre eficaçment i intel·ligentment i reaccioni davant l'atzucac actual. Els descatalanitzadors s'han apropiat indedugament de les idees de diversitat i interculturalitat, mentre alhora continua el procés d'homogeneïtzació en favor del castellà o de l'anglès, que els poders comunicatiu i polítics afavoreixen (Fernández 2000). Tenim doncs una prova de foc per a la societat civil catalana, molt més desarmada i mesella del que ens volen vendre (MacInnes 1999). Mentrestant, mentre debatem i contraataquem racionament enfront de tanta perplexitat, convé que continuem aprenent de la tradició romanística germànica, de la seva tradició interdisciplinària, comparativa i transversal (ecclètica i tot) quan estudia el ventall de llengües i cultures de la Romània. El llibre que ressenyem és un exemple d'aquesta tradició romanística, que gosa investigar temes de política lingüística molt abans que nosaltres mateixos, i molt abans que els anglosaxons, que dominen abassegadorament la nostra alimentació intel·lectual en ciències dures i socials.

BIBLIOGRAFIA

- ARGELAGUET, Jordi (1998): "Els partits i el procés d'elaboració de la Llei de Política Lingüística". *Àmbits de política i societat* 7. Monogràfic sobre la Llei del Català, p. 10-13.
- ARGELAGUET, Jordi (1999): *Partits, llengua i escola. Anàlisi de la política lingüística de la Generalitat de Catalunya en l'ensenyament obligatori (1980-1995)*. Barcelona: Editorial Mediterrània, p. 279.
- BARBETA, Jordi (1997): "La manipulació del debat lingüístic", *Avui*, 20-IV-1997.
- BASTARDAS, Albert (1998): "De lleis, llengües, poblacions i estats". *Àmbits de política i societat* 7. Monogràfic sobre La Llei del Català, p. 18-20.
- BOIX, Emili (2000): "Del mercat al supermercat. Llibertats i responsabilitats davant la situació de la llengua catalana". *Revista d'Igualada* 6, 25-35.
- BOIX, Emili i Francesc X. VILA (1998): *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel.

- BOIX, J.B. (Collectiu) (1999): "La polèmica lingüística". *6 milions d'innocents (menys uns quants espavilats)*. Barcelona: La Campana, p. 217-234.
- BRANCHADELL, Albert (1999): "Un any de la llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística". *Idees* 4, p. 56-67.
- BRANCHADELL, Albert i FRANCESC DOMÍNGUEZ (1998): "Les agències de la planificació lingüística a Catalunya". A: BOIX, Emili (et al.) *El contacte i la variació lingüístics: descripció i metodologia*. Barcelona: PPU, 179-203.
- VILLATORO, Vicenç (2000): "Llengua catalana-Idioma espanyol". A Jesús CONTE (2000): *Les parets parlen. Les pintades de la protesta en temps de llibertat (1976-2000)*, 56-59.
- FERNÁNDEZ, Josep-Anton (1999): "Com aprofitar-se dels febles i quedar com un senyor: Periodisme, política i (des)legitimació a *Contra Catalunya* d'Arcadi Espada". *Diàlegs* 6. Octubre-desembre, p. 37-57.
- "Informe sobre l'aplicació de la Llei de Política Lingüística l'any 1998 (Tram 334-00112)"
- MACINNES, John (1999): "Consensus and Controversy in Language Normalisation in Catalunya: the 1998 Law". *Journal of Catalan Studies. Revista Internacional de Catalanística* 1 (vegeu <http://cv.uoc.es/jocs/2/articles/macinness/index.html>)
- ESTRADÉ, Antoni (1998): La llei del català. Els límits d'un debat". *Àmbits de política i societat* 7. Monogràfic sobre La Llei del Català, p. 22-25.
- RAMONEDA, Josep (1999): *Después de la pasión política*. Taurus: Madrid.